

KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM BAĞLAMINDA YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENENLERİN TÜRKÇEYE VE TÜRK KÜLTÜRÜNE BAKIŞI*

Doç. Dr. Eylem ŞENTÜRK KARA**

M. A. Ayşe TUNÇBİLEK***

Özet

Yabancı dil öğrenimi bir anlamda insanların içinde yaşadıkları topluluklar dışındaki diğer toplumların düşünme sistemlerini, değer yargılarını ve dünyaya bakış açılarını anlamak amacıyla gerçekleştirdikleri bir uğraştır. Farklı kültürlerdeki insanların günlük hayat içerisinde yürüttükleri etkinlikleri anlayabilmek o toplumun kültürüne has temel değerleri bilmeye bağlıdır. Bu bağlamda insanlar farklı bir dil öğrenirken yeni bir kültür ile tanışıp kültürel yeterlilik kazanarak kültürlerarası iletişim olarak adlandırılan sosyal bir olgunun parçası haline gelmektedir.

Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kişilerin Türk diline ve Türk kültürüne bakış açısının kültürlerarası iletişim bağlamında ele alınarak incelenmesidir. Çalışma kapsamında Almanya'nın Hamburg şehrinde faaliyet gösteren Volkshochschule (Halk Yüksek Okulu) bünyesinde yürütülen A1 düzeyindeki Türkçe kursuna giden toplam 8 kişiden görüşmeyi kabul eden 5 kişi ile yapılmıştır. Çalışmada bu kişilerin Türkçe öğrenmeye başlama sebepleri, dili öğrenirken en çok zorlandıkları noktalar, Türk kültürü ve Türkiye hakkındaki düşüncelerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla nitel bir veri toplama yöntemi olan yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler Almanca gerçekleştirilmiştir. Kayıt altına alınan bu görüşmeler daha sonra çözümlenerek Türkçeye çevrilmiştir.

***Anahtar Kelimeler:** Kültürlerarası İletişim, Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğrenilmesi, Türk Kültürü, Türk Dili*

PERSPECTIVES OF THE ONES LEARNING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE TO TURKISH AND TURKISH CULTURE IN THE CONTEXT OF CROSS-CULTURAL COMMUNICATION

Abstract

Learning a foreign language is, in a sense, an endeavor for the people to understand the ways of thinking, value judgments, and perspectives to the world of other communities. Understanding the activities conducted in everyday life by people from different cultures depends on knowing the basic values which belong to that culture of society. In this regard, people, meeting a new culture and gaining cultural competence, become a part of a social fact called as cross-cultural communication while learning a new language. The aim of this study is to analyze the perspectives of the ones learning Turkish as a foreign language to Turkish and Turkish culture in the context of cross-cultural communication. Within the scope of this study, there has been an interview with 5 learners who accepted to interview out of 8 learners studying A1 level Turkish at the school of Volkshochschule (Community College) in Hamburg, Germany. In this study, it is aimed to find out the reasons why these students have started learning Turkish, difficulties they have faced while learning and their opinions about Turkish culture and Turkey. For that purpose, a data collection method, constructed in-depth interview has been used. The interviews have been conducted in German. Having been recorded, these interviews have been analyzed and translated into Turkish.

***Keywords:** Cross-cultural Communication, Learning Turkish as a Foreign Language, Turkish Culture, Turkish Language*

* Bu çalışma 13-15 Ekim 2016 tarihleri arasında Elazığ'da düzenlenen 1. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan bildirinin gözden geçirilmiş ve genişletilmiş halidir.

** İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, E-Mail: eylem.kara@inonu.edu.tr

*** Magister Artium (M.A.) Hamburg Üniversitesi, Eğitim Bilimleri, Medya Pedagojisi ve İslam Bilimi, E-Mail: tuncbilek.a@gmx.de

Giriş

Dil kullanıldığı toplumun düşünce sistemini şekillendiren en önemli unsurdur. Bu nedenle dil, toplumların kültürünü yansıtmak ve aktarmak amacıyla kullanılan temel bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Günümüzde bilimsel ve teknolojik gelişmeler insanoğlunun hayatını oldukça derinden etkilemiştir. Ülkeler arasındaki siyasi, sosyal, sanatsal ve ekonomik ilişkiler gün geçtikçe hız kazanmaya başlamış, birbirine yabancı olan toplumların bireyleri arasında iletişimin sağlanabilmesi için yabancı dil öğrenmeye yönelinmiştir. Bugün artık yabancı dil öğrenmek geçmişten farklı olarak zorunlu bir hale gelmiştir (Kahriman vd. 2013: 82). Yabancı bir dilin öğretiminde temelde okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Ancak yabancı dil öğretiminde iki farklı kültürün karşılaştığı bir ortam söz konusudur (Pehlivan 2007: 1), diğer bir deyişle kişi yabancı bir dil öğrenirken yeni bir kültür ile de tanışmaktadır. Bu nedenle dil öğretimin önemli parçası olarak kültürün de devreye girmesi gerekmektedir. Zira kültürel arka plandan yoksun bir dil öğretimin birtakım eksikleri barındıracağı fikri ortaya çıkmaktadır (Brown, 2000: 189).

Bir dilin yabancı dil olarak başkalarına öğretiminin tarihi MÖ 2225'lere kadar dayanmaktadır. Bu dönemde Akadlar kendilerinden daha ileri bir uygarlığa sahip olan Sümerlilerin dillerini öğrenmek amacıyla tarihte ilk defa yazılı ve sözlü dil öğretimine başlamışlardır (Hengirmen, 1997: 3). Yabancılarla Türkçe öğretilmesi konusunda yapılan ilk çalışma Türkçenin dilbilgisi kurallarının ele alındığı Kaşgarlı Mahmut'un Divanü Lugatı't-Türk eseridir (Barın, 2009: 122). Kaşgarlı Mahmut bu eserinde Türkçenin Arapça kadar zengin bir dil olduğunu göstermekten öte Türkçe-Arapça bir sözlük hazırlayarak Araplara Türk dilini öğretmeyi hedeflemiştir (Adıgüzel, 2010: 28-29; Karakuş, 2006: 16-17). Toplam 8624 kelimenin yer aldığı bu eser Arap harfleriyle kaleme alınmıştır. Eserde bir yandan Türk dili öğretilmeye çalışılırken diğer yandan Türk kültürünü tanıtıcı bilgilere yer verilmiştir (Akyüz, 1994: 35).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine yönelik yazılan ikinci eser Codeks Comanicus'tur. Alman ve İtalyan misyonerler tarafından Latin harfleriyle kaleme alınan bu eser, Kıpçak Türklerine ve diğer topluluklara Kıpçak Türkçesini öğretmek amacıyla yazılmıştır. Ayrıca bu eser Kıpçaklar arasında Hristiyanlığı yaymak için kullanılmıştır (Karakuş, 2006: 20-21). Daha sonraki dönemlerde Türkçenin daha sistematik bir şekilde öğrenilmesini sağlamak için çeşitli eserler ortaya konulmuş ve birçok ülkede eğitimler vermeye başlanmıştır.

Bugün dünyada geniş coğrafyalarda en fazla konuşulan diller arasında önemli bir yere sahip olan Türkçe, yabancı dil olarak Avrupa'nın birçok bölgesinde de öğretilmektedir. Özellikle 3,5 milyondan fazla Türkün yaşadığı Almanya'da faaliyet gösteren kısa adı VHS olan Volkshochschule (Halk Yüksek Okulu) tarafından ülkenin farklı bölgelerinde son yıllarda çok sayıda Türkçe kursu açılmıştır.

Bu çalışmanın amacı; Almanya'da Türkçe öğrenmek için VHS'nin kurslarına giden kişilerin Türkçe öğrenmeye başlama nedenlerini, Türk dilini öğrenirken en çok zorlandıkları konuları, kültürlerarası iletişim bağlamında Türk kültürü ve Türkiye hakkındaki fikirlerini tespit etmektir. Bu kapsamda Hamburg şehrinde faaliyet gösteren VHS bünyesinde yürütülen A1 düzeyindeki Türkçe kursuna gidenlerden görüşmeyi kabul edenlerle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

1. Kültürlerarası İletişim

Kültürlerarası iletişim ilk olarak farklı kabile kültüründen olan bireylerin birbirleriyle iletişim kurmaya çalışması sonucunda ortaya çıkmıştır. Farklı kültürlerden olan kişilerin, bir araya gelmeleri sonucu oluşan iletişim sürecinde kültürel çeşitliliğin etkilerini öğrenme isteği, kültürlerarası iletişimin bir disiplin olarak ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur (Samovar ve Porter, 2003: 1). Bütün bunlara rağmen kültürlerarası iletişimin bir çalışma alanı olarak ortaya çıkışı 1950'li yıllara dayanmaktadır. Edward T. Hall tarafından 1951 ile 1955 yılları arasında yürütülen çalışmalar, kültürlerarası iletişim alanının başlangıcı olarak kabul edilmektedir (Rogers 1999: 68). Bu sebeple Hall, birçok kişi tarafından bu alanın kurucusu olarak nitelendirilmektedir (Arasaratnam vd. 2005: 138).

Kültürlerarası iletişimin en temel ilgi alanı, farklı kültürlerle mensup kişileri veya grupları kapsayan bir etkileşim ve mesaj üretme sürecidir (Korzenny ve Korzenny, 1984: 85-94). Roth da kültürlerarası iletişimi; farklı kültürlerle mensup insanlar arasında etkileşimin sağlanması için anlam aktarımlarının yapılması, yabancıların algılanması, açıklanması ve kültürlerarası farklılıkların gözetilmesi gibi konuları inceleyen disiplinler arası bir bilim dalı olarak tanımlamaktadır (Kartarı, 2001: 22). Bu bilim dalı temelde yazılı ve sözlü mesajları, jest, mimik, giyim kuşam gibi sözsüz iletişim kodlarının paylaşılıp yorumlanması sürecinde gözlemlenen çeşitliliği araştırmaktadır.

Hofstede (2003: 231), kültürlerarası iletişim eğitimini geleneksel ve kültürlerarası olarak ikiye ayırmaktadır. Geleneksel eğitimde farklı kültürler hakkında derinlemesine bilgi içermeyen genel bir bilgilendirme üzerine odaklanılmakta ve bu durum bazen expatriate briefings (göçmen bilgilendirmesi) olarak da adlandırılmaktadır. Bu tarz eğitimlerde gidilecek ülkenin yabancı dilinin öğrenilmesi büyük bir önem arz etmektedir. Fakat bu eğitim anlayışında göçmenlerin kendi kültürlerine yönelik iç gözleme yer verilmemektedir. Göçmen bilgilendirmesi eğitimlerinde bireylere yaşamlarını sürdürecekleri yeni ülkenin coğrafyası, tarihi, gelenekleri, hijyen anlayışı, o ülkede yapılması veya yapılmaması gereken davranışlar vb. konular kısaca yaşam şartları hakkında genel bilgiler sunulmaktadır.

Kültürlerarası iletişime yönelik eğitimde ise kültürel farkındalık yaratan bilgilere yer verilmektedir. Bu kapsamda kişilerin zihinsel yapısına ve başkalarından hangi noktada ayrıldığına odaklanılmaktadır. Dolayısıyla bu eğitim göçmen bilgilendirmesinden farklı olarak belirli bir ülkeye yönelik değil, kültürel çevreye yönelik öğretileri içermektedir. Bu bağlamda bu eğitimlerde alıştırmalara, işletme oyunlarına, örnek olaylara ve grup tartışmalarına yer verilmektedir (Hofstede, 2003: 232). İletişime katılan bireyler, karşı tarafın iletişim davranışlarını bilmezse söylenen ifadeleri, yapılan davranışları kendi kültürel normlarına göre anlamlandırmaktadır. Kültürel körlük olarak adlandırılan bu durum, kültürlerarası iletişim sürecinde iletişim çatışmalarının her an için yaşanmasına sebebiyet verebilmektedir (Bradley vd. 1997:734). Bütün bu değerlendirmeler iletişim ve diyalogun kültürlerarasılıkta önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Sorunun giderilmesinde ön yargıların ortadan kaldırılmasına aracılık edebilecek yeni pozitif iletişimsel ortamların oluşturulması önemli bir rol oynamaktadır.

2. Yabancı Öğretiminde Kültürlerarası İletişim Yaklaşımı

Yabancı dil öğretiminde uzun yıllar Dilbilgisi Çeviri Yöntemi uygulanmış ve sözel beceriler göz ardı edilmiştir. Son yıllarda odak noktası iletişim olan yabancı dil öğretim çalışmaları uygulanmaya başlanmıştır. Bu uygulamalarda amaç yabancı dil öğrenenlerin daha iyi, sağlıklı

ve verimli bir şekilde iletişim kurma becerilerine sahip olmalarını sağlamaktır. Dil öğrenme sadece doğru dilbilgisi kalıplarını ve sözcüklerini doğru yerlerde kullanmaktan ibaret değildir. Öğrenilen dilin kullanıldığı toplumun kültürü, iletişimi etkileyen en önemli unsurlardan biridir (Brown, 2000: 183). Günümüz toplumlarında küreselleşmenin etkisi, kullanılan iletişim araçlarındaki gelişmeler neticesinde çok kültürlü ortamların giderek önem kazanmasına ve kültürlerarası iletişim kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Zira kişilerin kendi toplumları dışındaki farklı toplumlara ve kültürel ortamlara entegre olmaları noktasında kültürel farkındalığın sağlanarak kültürlerarası iletişim yetilerinin geliştirilmesi gerekmektedir (Kramsch, 1993: 1).

Melanlıoğlu'na (2013: 130) göre “Kültürlerarası iletişimde esas olan, hedef dili öğrenenlerin, iletişim amaçlarını başarılı bir şekilde sonlandırabilmeleridir.” Diğer bir deyişle kişilerin, iletişim kurarken yanlış anlamaların öne geçilmesi için kelimelerin anlamlarını öğrenmenin yanısıra kullanımları konusunda kültürel arka planlarıyla ilgili bilgi edinmeleri gerekmektedir. Brown (2000: 181), öğrencilerin hedef dil ve kültüre olan tutumlarının dil öğrenme sırasındaki başarıyı etkilediğine vurgu yapmaktadır. Bu nedenle öğreticinin olumlu veya olumsuz tutumlara karşı dikkatli davranarak hedef dilin konuşulduğu sosyal ve kültürel yapı hakkında da bilgi sunması gerekmektedir (Byram vd. 2002: 4). Ancak bu sayede insanların diğer toplumlar ve kültürler hakkındaki ön yargıları kırmalarının mümkün olabileceğine vurgu yapılmaktadır. Byram da tıpkı Brown gibi bireylerin iki kültür arasında ilişki kurma ve yorumlama becerilerinin de geliştirilmesi gerektiğinin altını çizmektedir (Byram, 1997: 33). Melanlıoğlu (2013: 131) yabancı dil öğrenimi noktasında kültürlerarası iletişim yetisine sahip olan kişilerin özelliklerini şöyle özetlemektedir: “Kültürlerarası iletişim vasfına sahip kişi, kendisinin ya da başkalarının kültürlerini eleştirel ve çözümsel olarak anlayabilme becerisine sahiptir ve bireyin kendi bakış açısı hakkında farkındalığı da yüksektir.” Bu bağlamda yabancı dil eğitimi veren öğretmenlerin bütün bu unsurları göz önünde tutarak dilin yanında o dilin konuşulduğu kültürel yapıyla ilgili bilgileri de aktarmaları gerekmektedir (Byram vd., 2002: 8).

Farklı ülkelerden iki kişinin konuştuğu sırada, biri veya ikisi için de yabancı dil olsun veya olmasın, ulusal kimlikler önemli bir rol oynamaktadır. Zira bu bireylerin neyi, nasıl söyledikleri onların ulusal kimliklerine bağlı olarak algılanmaktadır. Diğer bir deyişle kişiler farklı ülkelerden olan şahıslarla iletişim kurduklarında onları o ülkenin veya ulusun temsilcisi olarak görmektedir. Bu durum iletişim sırasında ulusal kimliğe odaklanarak beraberinde klişeleşmiş bir takım kalıpların ortaya çıkmasına da neden olabilmektedir (Byram vd. 2002: 5). Bu nedenle bireylerin kültürlerarası iletişim yetisine sahip olarak ön yargıları en aza indirmeye çalışmaları iletişim sürecinde çok önemlidir. Zira Hofstede'nin zihin programlama piramidinde bahsettiği gibi her bir bireyin yetiştiği kültürden bağımsız, farklı inançlar, tutumlar, değerler ve davranışlar sergilemesini sağlayan kişisel özellikleri de bulunmaktadır (Hofstede, 1993: 22). Bundan dolayı kültürler arasındaki farklılıkların yanı sıra aynı kültürden gelen bireylerin de kendi içlerinde büyük farklılıklar gösterebileceği unutulmamalıdır. Zira aynı aile ve kültürel ortamda büyüyen kardeşler arasında bile farklılık olması farklı kişilik yapılarından kaynaklanabilmektedir.

3. Volkshochschule

Yetişkinlerin eğitilmesine yönelik faaliyetler yürüten Volkshochschule (VHS) Almanya'da yaklaşık olarak 1900 yılında kurulmuştur. Bu kurum, Danimarka'nın kırsal kesimlerinde kurulan yatılı okullar örnek alınarak oluşturulmuştur (Dikau, 1975:108).

1905 yılında ilk yatılı Alman Halk Yüksek Okulu “Volkshochschule Tingleff” faaliyete geçirilmiştir. Bu okul ilk zamanlar yalnızca genç kadınlara ev idaresi konusunda eğitim verilmesi amacıyla tasarlanmıştır. Fakat daha sonra bu okul genel eğitime de büyük önem veren kurslar sunmaya başlamıştır. Bu nedenle okul Volkshochschule (Halk Yüksek Okulu) olarak adlandırılmıştır (Hacke, 2003). Zaman içinde bu kurum bütün Almanya’da yaygınlaşmış ve çok farklı alanlarda (sağlık, yemek, doğa bilimleri, yabancı dil kursları, fotoğrafçılık, kuyumculuk, yoga, farklı uzak doğu sporları vb.) her yaştan insana eğitim imkânları sunmaya başlamıştır.

Hamburg’da 1990 yılında kurulan VHS günümüzde şehrin 6 bölgesinde faaliyet göstermektedir. Çok farklı alanlarda kurslar sunan VHS’de dil eğitimi önemli bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda İngilizce, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Türkçe başta olmak üzere İbranice, Korece, Taylandça, Fince, Norveççe vb. çok sayıda dil kursu bulunmaktadır. Bu kurslar Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterleri Çerçeve Programı¹ kapsamında A1’den başlayıp C2 seviyesine kadar çıkan nitelikte eğitim sunmaktadır (VHS, 2018).

4. Araştırma

Günümüzde dünyada en fazla konuşulan diller arasında önemli bir yere sahip olan Türkçe, Almanya’nın farklı bölgelerinde faaliyet gösteren VHS tarafından da yabancı dil olarak öğretilmektedir. Bu çalışmanın amacı Almanya’da Türkçe öğrenmek için VHS’nin kurslarına giden kişilerin neden Türkçe öğrenmek istediklerini, bu dili öğrenirken en çok zorlandıkları noktaların neler olduğunu tespit etmek ile onların Türk kültürü ve Türkiye hakkındaki görüşlerini kültürlerarası iletişim bağlamında saptamaktır. Yapılan literatür çalışması neticesinde konuyla ilgili alanda daha önceden yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle konuyla alakalı genel bir bakış açısına sahip olmak amacıyla nitel bir araştırma yapılma yoluna gidilmiştir. Bu kapsamda katılımcıların konuyla ilgili düşünceleri hakkında ayrıntılı bir şekilde bilgi edinmek için derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır (McCracken, 1998: 9; Mayring, 2002: 67-70). Almanya’nın Hamburg şehrinde faaliyet gösteren Volkshochschule (Halk Yüksek Okulu) bünyesinde yürütülen A1 düzeyindeki kursa devam eden toplam 8 kişiden araştırmaya katılmayı kabul eden 5 kişi ile yarı yapılandırılmış form uyarınca görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Sessiz bir ortamda katılımcıyla yüzyüze gerçekleştirilen görüşmelerin en kısası 20, en uzununu ise 30 dakika sürmüştür. Görüşmelerin çözümlenmesinin ardından elde edilen veriler, Almancadan Türkçeye çevrilerek temalara göre 3 başlık altında sunulmuştur. Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla da görüşülen kişilerin isimleri değiştirilerek makalede yer verilmiştir. Çalışmada katılımcıların görüşleri birbirleriyle kıyaslanmış kimi zaman doğrudan alıntılar yapılmıştır.

5. Bulgular

Araştırmaya katılanların 3’ü Alman vatandaşı biri hem Türk hem de Alman vatandaşı sadece bir tanesi Portekizlidir. Yaş ortalamaları 37 olan görüşmecilerden sadece bir tanesi evlidir diğerleri ise bekârdır. Katılımcıların 3’ü lise biri lisans düzeyinde eğitim almış, bir tanesi yüksek lisans yapmıştır. Görüşmecilerden ikisi öğrenci, 3’ü ise farklı mesleklerde görev yapmaktadır.

¹ 2000 yılında tamamlanmış olan “Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assesment” için, Avrupa Konseyi’nin önerisi üzerine 2001 yılında Goethe Enstitüsü Inter Nations’in oluşturduğu “Gemeinsamer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen. Niveau A1, A2, B1, B2, C1,C2” yayımlanmıştır. Buna göre, A1 (Breakthrough), A2 (Waystage) düzeyleri dili temel seviyede kullanan, B1 (Threshold), B2 (Vantage) düzeyleri dili bağımsız kullanan ve C1 (Effective Operational Proficiency), C2 (Mastery) düzeyleri de dili yetkin kullanan bireyleri nitelendirmek amacıyla derecelendirmeler belirlenmiştir (Güler, 2005, 92-93).

4 kişinin anadili Almanca, birinin Portekizcedir. Çalışmaya katılanlar kendi anadilleri dışında en az iki dil bilmektedir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılanların Sosyodemografik Özellikleri

	Doğum tarihi	Meslek	Medeni hal	Eğitim Durumu	Milliyet	Almanca dışında konuştuğu diller	Anadili
Anna	1984	Avukat	Bekar	Lisans	Türk ve Alman	İngilizce ve Fransızca	Almanca
Gesa	1992	Öğrenci	Bekar	Lise	Alman	İngilizce ve Fransızca (Orta düzeyde)	Almanca
Lena	1969	Ortaokul Müdürü	Evli	Yüksek lisans	Portekiz	Portekizce, İspanyolca, İngilizce, Fransızca	Portekizce
Nadine	1983	Öğrenci	Bekar	Lise	Alman	İngilizce, Hollandaca, Fince (çok iyi derecede) İspanyolca, Polonyaca, Macarca (Orta düzeyde)	Almanca
Nicole	1970	Sekreter	Bekar	Lise	Alman	İngilizce, İspanyolca, Fransızca, İtalyanca	Almanca

Çalışmanın bundan sonraki bölümünde görüşmelerden elde edilen veriler, yapılan analizin sonucunda; Türk dilinin öğrenilme sebepleri ve süreleri, Türkiye hakkındaki görüşler, Türk kültürüyle ilgili değerlendirmeler olarak 3 ana tema altında başlıklandırılarak sunulmuştur.

5.1. Türk Dilinin Öğrenilme Sebepleri ve Süreleri

Araştırmaya katılan görüşmecilerin Türkçe öğrenme sebeplerini tespit etmek amacıyla onlara ilk olarak “Neden Türkçe öğrenmek istiyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Aslında babası Türk olmasına rağmen hiç Türkçe bilmeyen Anna ailevi nedenlerden dolayı Türkçe öğrenmek istediğini şöyle ifade etmiştir:

Anna: “Benim babam bir Türk. Annem ve babam ayrı ve burada annemin yanında yetiştim. Babamın anadilini öğrenmek istiyorum. Böylelikle onunla ve akrabalarımınla daha iyi iletişim kurmak istiyorum.”

Gesa, bir süreliğine Türkiye’de eğitim almak istediği için orada günlük hayatını sürdürürken zorlanmamak adına Türkçe öğrenmek istediğini belirtmiştir.

Gesa: “İstanbul’da bir süre eğitim almak istiyorum. Aslında eğitim dili İngilizce orada ama ben oraya gidince insanlarla Türkçe konuşmak istiyorum. En azından günlük hayatta biraz anlaşılır olmak istiyorum.”

Beş dil bilen ve farklı bir dil daha öğrenmek isteyen Lena, İstanbul seyahatinden sonra Türkçe öğrenmeye karar verdiğini söylemiştir.

Lena: *“Yeni bir dil daha öğrenmek istiyordum. İstanbul’a gidince bu dilin Türkçe olmasına karar verdim.”*

Tıpkı Lena gibi yeni diller öğrenmekten zevk aldığı için altını çizen Nadine, hem özel hem de eğitim hayatında Türkçeye ihtiyaç duyacağını düşündüğü için Türkçe öğrenmeye karar vermesini şu şekilde açıklamıştır:

Nadine: *“Erkek arkadaşım Türk. Ayrıca üniversite eğitiminde Türkçeye ihtiyaç duyacağımı düşünüyorum. Ayrıca yeni diller öğrenmek bana büyük bir zevk veriyor. Türkçe anlamak ve konuşmak istiyorum. Erkek arkadaşım, onun ailesi ve arkadaşları sohbet ederken onları anlamak istiyorum.”*

Almanya’da yaşayan çok sayıda Türk var diyen Nicole, entegrasyonun tek taraflı bir süreç olduğuna inanmadığına vurgu yaparak Türk kültürünü tanımak istediğini ifade etmiştir. Ayrıca Türkçenin çok fazla Alman tarafından bilinmemesinin kendisini bu dili öğrenmeye yönelttiğinin altını çizmiştir.

Nicole: *“Birçok Alman İngilizce, Fransızca ve İspanyolca biliyor. Ama Türkçe bilmiyorlar. Bence Türkçe çok ilginç bir dil. Türkçe konuşulurken genelde üs, ös gibi şeyler duyuyorum. Önceden bunlardan hiç bir şey anlamıyordum. Ayrıca Almanya’da Almanca konuşan pek çok Türk var. Ama Türkçe konuşabilen çok az sayıda Alman var. Bu bana göre entegrasyonun öbür yanı. Eğer dili öğrenebilirsek bazı durumlar için daha iyi olur. Ayrıca sadece dili değil aynı zamanda kültürü, mantaliteyi, ülkeyi ve ülke insanlarını öğreniyoruz. Ben çok severek seyahat ediyorum ve dilleri çok seviyorum. Hatta birkaç kelime dahi bilmek o ülkedeki iletişimimizi destekliyor. Ayrıca iş hayatımda da kullanıyorum. Aslında benim Türkiye ve Türklerle çok fazla kontakım yok ama çalıştığım firmada bu dili bilmek işimi kolaylaştırır.”*

Katılımcılara “Ne zamandan beri Türkçe öğreniyorsunuz? Türkçe öğrenmeye nasıl karar verdiniz?” diye sorulmuştur. Görüşmecilerden Gesa, Lena ve Nadine 2 aydır Türkçe öğrendiklerini açıklamıştır. Türk olan babasından yıllardır ayrı bir yaşantı sürdüren Anna ise 6 aydır Türkçe öğrenmeye başladığını belirtmiştir. Görüşmeciler içerisinde en uzun süre Türkçe öğrenen Nicole ise 5 yıldır zaman zaman ara vererek bu dili öğrenmeye çalıştığını ifade etmiştir. Ayrıca bu görüşmeci Türkçe öğrenmeye nasıl karar verdiğini şöyle anlatmıştır:

Nicole: *“Bir defasında iki Türk bayan tren istasyonunda beklerken benim hakkımda konuşuyorlardı. Ne söylediklerini anlamadım ama benim hakkımda konuştuklarını anladım. Yanımda olan yarı Türk olan kız arkadaşım onların benim parmağımdaki yüzükler hakkında konuştuklarını söyledi. Yani negatif bir şey söylememişlerdi. O zaman bu dili öğrenmek istediğime karar verdim. Bir dil kursuna kayıt yaptırдыm. 5 yıl önce başladım bu dili öğrenmeye ama hep ara vermek zorunda kaldım. Bu yüzden fazla bir ilerleme olmadı.”*

Görüşmecilere “Türkçe öğrenirken en fazla hangi noktalarda problem yaşıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Görüşmecilerden 3’ü Türkçenin dilbilgisi anlamında çok sistematik bir yapıya sahip olmasına rağmen cümle kurumu ve telaffuzu noktasında çok zorlandıklarını ifade etmiştir.

Anna: *“Cümle kurulumu çok zor. Almancadaki gibi değil.”*

Gesa: *“Gramatik ve telaffuz noktasında zorluk çekiyorum. Bunlar Almancadakinden çok farklı.”*

Görüşmeciler bilhassa Alman dilinde ikinci sırada söylenen yüklem Türkçede cümlelerin sonunda yer alması ile Türkçenin sona eklemeli bir dil yapısına sahip olması nedeniyle sorun yaşadıklarının altını çizmiştir. Bu durumun temel nedeninin Türkçenin Roman dillerine uzak bir yapıya sahip olmasından kaynaklandığına vurgu yapmışlardır. Görüşmecilerden Nicole, 5 yıldan beri Türkçe öğrenmesine rağmen neden fazla ilerleme kaydetmediğini şu cümlelerle aktarmıştır:

Nicole: *“Kelimleri aklımda tutmak bağlantı kuramadığım için beni çok zorluyor. Roman dillerindeki gibi olmadığı için. Aslında dil çok mantıklı bir yapıya sahip ama cümle kurumu farklı olduğu için. Türkçe ve Almanca cümleler birbirinin tam tersi bir kurulumu sahip. Ayrıca Türkçe Almancaya yakın bir dil olmadığından dolayı bu da benim öğrenme motivasyonumu azalttı hep.”*

Görüşmecilerden Lena, dilin kendisinden kaynaklanan problemlerden çok Türkçe kursu hocasının dili ezberine dayalı öğretmeye çalışmasını eleştirerek bu durumun kendisinin motivasyonunu etkilediğine vurgu yapmıştır. 7 dil bilen ve Türkçe öğrenmek konusunda da şimdiye kadar hiçbir zorluk yaşamadığını söyleyen tek görüşmeci ise Nadine’dir.

“Bu Türkçe kursundan sonra bu dili öğrenmeye devam etmek istiyor musunuz?” sorusuna bütün görüşmeciler olumlu yanıt vermiştir. Görüşmecilerden Anna, Lena ve Nadine Türkçe öğrenmeye Almanya’da devam edeceklerini söylerken Gesa, Türkiye’de kursa gitmek istediğini açıklamıştır. Nicole ise hem Türkiye’de hem de Almanya’da Türkçe kursuna devam etmeyi planladığını ifade etmiştir.

VHS’de Türkçe öğrenen görüşmecilerin farklı sebeplerden (aile, Türkiye’de eğitim vs.) dolayı bu dili öğrenmek istedikleri ortaya çıkmıştır. Katılımcıların en az 2 ay en fazla ise 5 yıldır Türkçeyi öğrenmeye çalıştıkları tespit edilmiştir. Görüşmecilerin en fazla Türkçe telaffuz ve cümle kurma noktasında zorlandıkları görülmüştür.

5.2. Türkiye Hakkındaki Görüşler

Görüşmecilerden 4’ü daha önceden Türkiye’ye gittiğini belirtirken sadece Nadine Türkiye’ye hiç gitmediğini fakat en kısa zamanda gitmeyi planladığını dile getirmiştir.

Türkiye’ye giden görüşmecilere “Türkiye’yi nasıl buldunuz?” sorusu yöneltilmiştir. 4 görüşmeci de Türkiye’yi genel olarak havası güneşli olması sebebiyle güzel bulunduğunu açıklamıştır. Anna, İstanbul’un kültürel anlamda farklılıkları bünyesinde barındıran bir şehir olması sebebiyle ayrı bir nitelik taşıdığına dikkati çekerek babasının memleketi olan Ordu’nun daha tek düze ve muhafazakâr bir yapıya sahip olduğunu vurgulamıştır.

Anna: *“İstanbul kültürel anlamda çok çeşitli bir yapıya sahip. Liberaller, muhafazakarlar, doğulu-batılı anlayış bir arada. Karadeniz’de yer alan Ordu daha muhafazakâr bir yapıya sahip. Fakat genel olarak çok güzel bir ülke.”*

Görüşmecilerden Gesa ve Nicole, Türkiye’de daha çok turistik gezilere katılmaları ve çeşitli otellerde tatil yapmaları sebebiyle Türk halkı ile tam anlamıyla görüşüp kaynaşamadıklarına dikkati çekmiştir. Bu nedenle kültürel yapıyla ilgili fazla bir fikre sahip olmadıklarını dile getirmişlerdir.

Gesa: *“Aslında ülke ve ülke insanları hakkında çok fazla bilgiye sahip değilim. Çünkü sadece Side’de bir otelde tatil yaptım. Bu yüzden fazla bir fikrim yok.”*

Nicole: “*Şimdiye kadar sadece normal bir turist olarak her şeyin dâhil olduğu tatil programıyla daha çok deniz kenarlarına gittim. Bundan dolayı ülke hakkında tam bir fikre sahip değilim.*”

Nicole Alman olması sebebiyle pazarlığa alışık olmadıklarından tatil yaptıkları yerlerdeki esnafın sürekli olarak fazla fiyatlar söyleyerek kendilerini kandırmaya çalıştığına vurgu yapmıştır. Bu nedenle Nicole, bir yandan Türk esnaflarla ilgili negatif bir düşünceye sahip olduğunu dile getirirken diğer yandan tam olarak Türk halkını tanıma fırsatına sahip olmadığının bilincinde olduğunun altını çizmiştir. Türk dilini öğrendiği takdirde tatil yöreleri dışındaki insanlarla da tanışıp kaynaşabileceğini söyleyen Nicole ancak bu sayede Türk kültürünü daha yakından tanıyabileceğini kaydetmiştir.

Nicole: “*Tatil yaptığımız yerlerde bize verilen bilgilerin çoğunlukla doğru olmadığını düşünüyorum. Yalan söyleniyor, aldatılıyorsunuz. Bu durum çok zor. Negatif bir düşünceye sahip oluyorsunuz. Biz Almanlar pazarlığa alışık değiliz. Bize yüksek fiyat söylüyorlar. Bu bizi kızdırıyor. Dili öğrenirsem ülkeyi bağımsız bir turist olarak keşfetmeyi hayal ediyorum.*”

Görüşmecilere “Türkiye’de en çok hoşunuza giden şey neydi?” diye sorulmuştur. Gesa, Nadine ve Nicole, Türkiye’nin havasını ve yemeklerini çok güzel bulduklarını açıklamıştır.

Gesa: “*Yemekler ve hava çok hoşuma gitti.*”

Nadine: “*Erkek arkadaşım sayesinde Türklerin yemek kültürünü tanıma fırsatım oldu. Yemekleri hoşuma gitti.*”

Nicole: “*Türk mutfağını çok seviyorum. Otelde çalışanlar çok güler yüzlüydü ve hava çok güzeldi.*”

Nicole, Türk yemeklerinin yanı sıra insanların güler yüzlü olmalarına vurgu yapmıştır. Babası Türk olan Anna da doğu kültüründeki sıcakkanlıktan çok etkilendiğini belirterek bu durumun kendisini Türkiye’ye daha fazla ait hissetmesine neden olduğunu şöyle ifade etmiştir:

Anna: “*En çok doğu kültürü hoşuma gitti. Bu bizdekinden çok farklı. Orada sıcakkanlılığı yeniden keşfettim. Bu nedenle burada doğmuş olmama rağmen kendimi Türkiye’ye ait hissettim.*”

Görüşmecilerden Lena, İstanbul’un kültürel yapısının kendisini çok etkilediğini dile getirerek oradayken hiçbir zorluk çekmediğini kaydetmiştir:

Lena: “*İstanbul çok hoşuma gitti. Orada yaşarken hiç zorlanmadım. İstanbul’da yaşayan insanlar çok modern, yabancılarla iletişim kurmaya açıklar.*”

“Türkiye’de en çok rahatsız olduğunuz nokta neydi?” sorusuna Türkiye’ye gitmiş olan 4 görüşmeci birbirinden çok farklı yanıtlar vermiştir. Anna, Türkiye’de kadın olarak nasıl davranmak ve nasıl giyinmek gerektiği konularında ne kadar zorlandığını şu şekilde anlatmıştır:

Anna: “*Bir kadın olarak orada nasıl davranmak gerektiğini tam olarak bilemiyorsunuz. Bu çok zor. Ne giyeceğime karar vermeden önce 3 kere düşünüyordum.*”

Türkiye’de yaşanan terör olayları ve 15 Temmuz Darbe Girişimi’nden sonra siyasi durum konusunda kafasının karışık olduğunu söyleyen Lena, birçok şeyi anlamakta zorlandığı için bu tür olayların kendisini korkuttuğunu belirtmiştir.

Lena: “*Şimdi orada ayaklanmalar, terör olayları patlak vermesinden sonra, Türkiye'deki siyasi durumla ilgili karışık duygular içindeyim. Bunu anlamak bana çok zor geliyor.*”

Türkiye’de İngilizce bilen insan sayısının az olmasından dolayı zorlandığını açıklayan Gesa, ısrarcı satıcılardan rahatsız olduğunu aktarmıştır:

Gesa: “*İngilizce konuşarak insanlarla anlaşmakta zorlandım. İngilizce bilen insan sayısı az. Bir de çok ısrarcı olan satıcılar beni rahatsız etti.*”

Nicole, turistik bölgelerdeki esnafın davranışlarını eleştirerek turistlerin sürekli olarak “salak” yerine konulmaya çalışılmasının kendisini ne kadar rahatsız ettiğini şöyle açıklamıştır:

Nicole: “*Dükkanlarda çalışanların insanları kandırarak soymaya çalışmaları ve sizinle gereksiz yere boş konuşmaya çalışmaları. Orada sizinle ilgileniyorlarmış gibi yapıyorlar ama aslında ilgilenmiyorlar. Sorularınıza doğru cevaplar vermiyorlar. Size salak turist muamelesi yaparak kandırmaya çalışıyorlar. Bundan dolayı dürüst bir satıcıyla bile karşılaşsam agresif davranıyorum.*”

Görüşmecilerin 4’ü daha önce Türkiye’ye gitmiş sadece 1 tanesi gitmemiştir. Görüşmecilerin tamamı Türkiye’nin havasını ve yemeklerini beğendiğini açıklamıştır. Türkiye’ye turistik seyahatler gerçekleştirenlerin Türk kültürünü ve insanlarını yakından tanıma fırsatını elde edemedikleri tespit edilmiştir. Bu durumun bilincinde olan görüşmeciler dili öğrendikten sonra Türk kültürünü ve insanını tanımak amacıyla Türkiye’nin farklı bölgelerine seyahat etmeyi hedefledikleri ortaya çıkmıştır.

5.3.Türk Kültürüyle İlgili Değerlendirmeler

Görüşmecilere “Ne zaman ve nasıl Türk kültürüyle tanıştınız?” diye sorulmuştur. Babası Türk olmasına rağmen Anna 16 yaşında Türk kültürüyle tanıştığını söylemiştir.

Anna: “*16 yaşında büyük annem ve babamla ilk defa görüştüğümde tanıştım bu kültürle. Daha önce burada babamdan ayrı yetiştiğim için bu kültürü tanıma fırsatım olmamıştı.*”

Gesa, Lena ve Nadine okul çağlarında Türk arkadaşları ve onların aileleri sayesinde Türk kültürünü tanımaya başladıklarını vurgulamıştır.

Gesa: “*Türk kültürünü ilkokuldaki Türk arkadaşlarım sayesinde tanıdım. Özellikle onların evlerini ziyaret ettiğim zamanlarda.*”

Lena: “*Okul arkadaşlarım ve onların aileleri sayesinde bu kültür ile tanıştım.*”

Türk kültürü hakkında düşüncelerini açıklarken Nadine Türklerdeki aile ve arkadaşlık ilişkilerinin, yemek kültürünün Almanlardan daha farklı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Almanların dakiklik konusunda daha titiz olduğuna dikkati çeken Nadine, Türklerin bu konuda daha rahat olduklarını söylemiştir. Türklerin iletişim kurma şekillerinin Almanlara oranla yüksek sesle gerçekleştiğini de ifade etmiştir.

Nadine: “*Aile ve arkadaşlık Türklerde daha farklı. Herkes büyük bir ailenin ya da bütünün parçası. Yemek ayrı bir kutsallıkta ve ritüel var. Zaman kavramı ve konuşma şekilleri daha farklı. Onlar daha sesli konuşuyorlar.*”

Nicole Türk arkadaşları olmasına rağmen Türk kültürü hakkında yeterince bilgi sahibi olamamasını şu şekilde açıklamıştır:

Nicole: “Aslında Türk kültürü hakkında çok fazla bir şey bilmiyorum. Bu yüzden fazla bir şey söyleyemem. Benim tanıdığım Türklerin hepsi çok uzun zamandan beri Almanya’da yaşıyor. Bu nedenle onların gelenekleri hakkında onlardan doğru düzgün bir şey öğrenmedim.”

Uzun zamandır Almanya’da yaşayan Türk arkadaşlarından Türk kültürü hakkında yeterince bilgi alamadığını söyleyen Nicole, kendisi de daha çok turistik yerlere gittiği için bu kültürü tam anlamıyla tanıma fırsatına sahip olamadığını dile getirmiştir. Ancak Türkiye’de bulunduğu süre içinde genel olarak olumsuz bir olay yaşamamasına rağmen Alman medyasında Türklerle alakalı çıkan negatif haberlerin sık bir şekilde sunulması neticesinde kafasında bir takım sorular oluştuğuna vurgu yapmıştır:

Nicole: “Medyada genellikle Türkler ve Arnavutlar hakkında negatif haberler duyuyoruz. Bıçaklı kavgaya karıştıklarını. Okul yaşamında Türk ailelerin kızlarını okul gezilerine göndermek istememeleri ya da yüzme derslerinin sorun olması gibi. Namus cinayetleri çok fazla haber oluyor. Aslında benim Türklerle hep olumlu tecrübelerim oldu şimdiye kadar. Fakat benim tanıdığım az sayıdaki Türk de yıllardır Almanya’da yaşıyor. Bu nedenle onlardan Türk kültürü konusunda çok az şey öğrendim. Türkiye ile olan negatif tecrübem turist olarak gittiğim bu ülkedeki esnafın davranışlarıdır.”

“Sizin düşüncenize göre Türk kültürü ile kendi kültürünüz arasında ne gibi farklılıklar var?” sorusuna görüşmecilerden Anna, Lena ve Gesa, Türk kültüründeki aile bağlarının Almanlardan daha kuvvetli olduğu cevabını vermiştir. Misafirperverlik, büyüklere saygı, yemek kültürü ve kadın-erkek ilişkileri açısından da büyük farklılıklar olduğunu ifade etmişlerdir:

Anna: “Aile bağları daha kuvvetli. Özellikle yaşlılara çok saygı gösteriliyor. Kadın-erkek arasındaki ilişkiler. Erkekler daha baskın. İnsan ilişkileri daha samimi. Daha geleneksel bir yaşantı var. Ayrıca daha misafirperverler.”

Lena, Türkiye’deki aile bağları ve kadınların toplumdaki yerinin Almanya’dakinden farklı olduğuna vurgu yapmıştır. Bu durumların Türkiye’nin değişik bölgelerinde farklı bir niteliğe sahip olduğunu belirterek bunun da dinin farklı bir şekilde yorumlanmasından kaynaklandığını ileri sürmüştür.

Lena: “Aile ilişkileri ve kadınların toplumdaki yeri daha farklı buradakinden. Fakat bu durum da yerel anlamda değişken. Ayrıca dini açıdan yorumlamalardan kaynaklanıyor bu fark.”

Nicole, Türkiye’de kadının toplumdaki yerini eleştirmekte kadınlara karşı yapılan laubali davranışlardan şikâyet etmektedir.

Nicole: “Aile orada çok önemli bir yere sahip. Fakat kadınların durumu orada zor. Gereken saygı onlara gösterilmiyor. Ben de bir kadın olarak orada laubali davranışlarla karşılaştım. Arkadaşlarımın başına gelenleri duydum. Ayrıca medyadan aldığımız haberler çoğunlukla kadınların negatif davranışlarla karşılaştığını gösteriyor.”

Gesa, Türklerin demokratik yaşam tarzlarının Batı Avrupa ülkelerinden farklı olarak geleneksel bir yapıya sahip olduğunu öne sürmüştür.

Gesa: “Demokratik yaşam tarzı olarak Batı Avrupa’dan çok farklı. Geleneksel yaşam tarzı daha fazla önemli orada. Türk halkı Batı Avrupa’ya göre daha dindar.”

Türkiye’deki yaşam tarzının, konuşma üslubunun ve zamanı kullanma şeklinin daha rahat bir niteliğe sahip olduğuna inandığını söyleyen Nadine, bu durumu beğendiğini açıklamıştır. Zira Almanların bu konularda daha ciddi bir tavır içinde olduğuna işaret etmiştir.

Nadine: “Orada yaşam biraz daha rahat (kurallar açısından). Oradaki yaşama sevinci hoşuma gitti. Oradaki rahatlığı ben de bir Alman olarak başarabilmek isterdim. Ben fazla ciddiye alıyorum her şeyi. Türkler Almanlara göre daha sesli sohbet ediyorlar bu hoşuma gidiyor.”

Görüşmecilerin Türk kültürü hakkındaki fikirlerini tespit etmek amacıyla “Türk kültüründe hoşunuza giden ya da gitmeyen şeyler neler?” diye sorulmuştur. Dört görüşmeci de Türklerdeki güçlü aile bağlarını, misafirperverliği ve yemek kültürünü çok beğendiğini dile getirmiştir. Kadının Türk toplumundaki yerini eleştiren görüşmeciler beğenmedikleri nokta olarak da bunu söylemişlerdir. Lena, kadının toplumdaki yerinin olumsuz bir niteliğe sahip olma sebebinin insanların dini farklı şekilde yorumlamasından kaynaklandığını öne sürmüştür.

Lena: “Şehir ile köy arasında farklılık olsa da kadınların durumu bana göre zor. Dini yorumlama farklı bu nedenle kimi zaman kadınlar dinsel açıdan baskı altına alınmaya çalışılıyor.”

Türk toplumunda kadınların erkeklerle aynı haklara sahip olmadığını vurgulayan Nicole, bu durumun Almanya için de geçerli olduğunu öne sürmüştür. Ona göre Türk kadınları Almanca bilmedikleri ya da bu dili öğrenme fırsatına sahip olamadıklarından dolayı Alman toplumuna yeterince uyum sağlayamamaktadır. Öyle ki bu durumun onların temel ihtiyaçlarını gidermek noktasında dahi birilerine bağımlı olmalarına neden olduğuna vurgu yapmıştır:

Nicole: “Benim orada gördüğüm en büyük problem kadınların eşit haklara sahip olmaması. Toplumdaki yerleri önemli bir sorun. Burada pek çok Türk kadını Almanca konuşup, iletişim kuramıyor Almanlarla. Hatta pek çoğu günlük ihtiyaçlarını karşılamak için bile bir tercümana ihtiyaç duyuyor. Örneğin bankada, okulda, doktorda derterini sıkıntılarını anlatamıyorlar.”

Nicole, ayrıca Türk toplumundaki baba figürünün daha baskıcı bir nitelik taşıdığına dikkati çekerek ona göre bu durumu büyüklere saygı olarak adlandırmanın doğru olmadığını altını çizmiştir.

Nicole: “Babaların çocukları üzerindeki etkisi, itaat beklemesi. Bu Türk toplumunda saygı olarak adlandırılıyor ama ben bunu tanımlama konusunda daha dikkatliyim. Bence fazla bir baskı söz konusu.”

Görüşmecilerden Anna, Türkiye’de hem kadınlara hem de hayvanlara kötü davranılmasını eleştirmiştir.

Anna: “Fakat kadın-erkek ilişkileri ile insan-hayvan ilişkileri hoşuma gitmedi. Kadın olarak orada yaşamak daha zor. Erkek baskısı var. Ayrıca insanların hayvanlara kötü davrandıklarını gördüm. Buradaki gibi köpek ve kediler ailenin bir parçası olarak görülüyor. Onlara kötü davranılıyor.”

“Türkçe kursunda ne gibi kültürel farklılıklar hakkında bilgi edindiniz?” sorusuna Gesa ve Nadine, aslında bu konu hakkında kurstan pek bir şey öğrenmediklerini söylemiştir. Zaten bir kültürü yaşayarak öğrenmenin mümkün olduğuna inanan Gesa, Türk kültürünü ancak Türkiye’ye gidince yakından tanıyacağını ifade etmiştir.

Gesa: “*Aslında kurstan kültürel anlamda çok fazla şey görmedim. Dille alakalı şeyler gördük. Kültürü yaşayarak öğrenebiliriz bence. Türkiye’ye gidince kültürü ve Türkleri daha yakından tanıyacağım.*”

Nicole ve Anna, Türk toplumunda ailenin yeri, önemi ve hiyerarşik yapısı hakkında bilgi edindiklerini belirtmiştir.

Anna: “*Aile bağları, yaşlılara karşı saygılı davranmak konuları üzerinde durduk.*”

Nicole: “*Aile içindeki hiyerarşi. Kimi önce selamlamak gerekiyor.*”

Görüşmecilerden Lena derste öğrendikleri bilgiler neticesinde; Türk toplumunda kadının yeriyle ilgili çoğunlukla medyadaki haberlerden edindikleri bilgilerin aslında Türkiye’nin bütün bölgelerindeki durumu yansıtmadığını öğrendiğini şöyle dile getirmiştir:

Lena: “*Bazı bölgelerdeki kadınların durumunu öğrendik. Bazı bölgelerde daha rahatken diğer bölgelerde daha sınırlı bir yaşantı sürdüklerini öğrendik.*”

Görüşmecilerden 3’ü Türk kültürü ile ilk tanışmalarının Türk arkadaşları ve onların aileleri sayesinde gerçekleştiğini vurgulamıştır. Bir görüşmeci ise Türk arkadaşlarının uzun yıllardan beri Almanya’da yaşadıkları için Türk kültürüne uzak olduğunu dolayısıyla onlardan bu konuda fazla bilgi alamadığını dile getirmiştir. Görüşmecilere göre misafirperverlik, büyüklere saygı, yemek kültürü ve kadın-erkek ilişkileri açısından Türk ve Alman kültürleri birbirlerinden farklılık göstermektedir. Görüşmeciler tarafından özellikle kadınların Türk toplumundaki yeri eleştirilmiştir. Zira Alman medyasında Türk kadınlarının stereotip olarak birilerine bağımlı, güçsüz olarak sunulmaktadır (Ataman 2009; deutsch-tuerkische-nachrichten.de 2011). Bu nokta Alman medyasından alınan bilgilerin yanı sıra Almanya’da yaşayan Türk kadınlarının Almancaya yeterince hakim olmamaları neticesinde birilerine bağımlı kalmalarının onların böyle düşüncülerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Sonuç

Günümüzde iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler farklı dilleri konuşan insanların iletişime girmelerine ortam sağlamış dolayısıyla kültürlerarası iletişimin önemi gün geçtikçe artmıştır. Bu bağlamda başarı sağlanabilmesi için iletişim kurulmak istenen ulusların dillerinin yanı sıra kültürlerinin de öğrenilmesi gerekmektedir. Bu nedenle Türkçe öğrenmek isteyen insanlar için de Türk kültürünü daha yakından tanımalarını sağlayacak bir ortamın oluşturulması gerekmektedir (Pehlivan, 2007: 1).

Bu çalışma, hem nitel bir araştırma olması hem de 5 kişi ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilerden yola çıkılarak oluşturulduğu için genellenebilirlik noktasında kesin sonuçlar ortaya koyamamaktadır. Fakat bu konuda gerçekleştirilen az sayıda çalışmadan biri olması sebebiyle yapılabilecek olan kapsamlı çalışmalara öncülük edebilir nitelikte olduğu için önem arz etmektedir.

Araştırmaya katılan görüşmeciler, Türkçe öğrenmek amacıyla VHS bünyesinde verilen kursa gitme nedenlerini farklı sebeplere bağlamıştır. Anna ailevi nedenlerden, Gesa Türkiye’de

eğitim almak istediği için, Nadine hem özel ve hem de eğitim hayatında ihtiyaç duyması sebebiyle Türkçe kursuna gittiğini dile getirmiştir. Görüşmecilerden Nicole entegrasyonun çift yönlü olması gerektiğine vurgu yaparak Almanya'nın en büyük göçmen grubu olan Türkleri ve onların konuştukları dil olan Türkçeyi daha yakından tanımak amacıyla Türkçe kursuna başladığını söylemiştir. Ayrıca Almanlar tarafından Türk dilinin pek bilinmemesinin de kendisini buna yönelttiğine vurgu yapmıştır.

Görüşmeye katılanlardan ikisi kurs kapsamında bazı kültürel unsurları öğrendiklerini ancak bunların yetersiz olduğunun altını çizmişlerdir. Diğer üç kişi Türk toplumunda ailenin yeri, önemi ve hiyerarşik yapısı hakkında bilgi edindiklerini açıklamışlardır. Görüşmecilerden Lena ise Türk toplumunda kadının yeriyle ilgili olarak daha önceden medyadan edindiği bilgilerden farklı olarak bölgesel anlamda değişiklik olduğunu kurstan edindiği bilgiler neticesinde öğrendiğini dile getirmiştir. Diğer bir deyişle görüşmeciler çoğunlukla Alman mediasından öğrendikleri birtakım bilgiler (Ataman 2009; www.deutsch-tuerkische-nachrichten.de 2011) nedeniyle sahip oldukları ön yargıların değişmeye başladığına vurgu yapmıştır.

Yapılan araştırma neticesinde Türkçenin dilbilgisinin sistematik olmasına rağmen Türkçenin Roman dillerine uzak bir yapıya sahip olması sebebiyle görüşmecilerin dili öğrenirken güçlük çektikleri görülmüştür. Bilhassa cümlede yüklem pozisyonu, Türkçenin sona eklemeli bir yapıya sahip olması katılımcıların en fazla sorun yaşadıkları noktalar olarak karşımıza çıkmıştır. Sadece görüşmecilerden Lena, dilin kendisinden kaynaklanan problemlerden çok Türkçe kursu hocasının dili ezber dayalı öğretmeye çalışması sebebiyle sıkıntılar yaşadığına vurgu yapmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen görüşmecilerin çoğunlukla Türkiye'ye turistik amaçla gidip her şeyin dâhil olduğu kampanyalı otellerde tatillerini geçirmeleri sebebiyle Türk halkı ve kültürünü yeterince tanıma fırsatına sahip olmadıkları tespit edilmiştir.

Görüşmecilerin Almanya'da yaşayan Türk arkadaşları sayesinde Türk kültürünü tanımaya başlamalarına rağmen onlardan da yeterince bilgi alamadıkları belirlenmiştir. Bu durumun sebebi olarak da bu kişilerin uzun yıllar Almanya'da yaşamalarından dolayı onların da Türk kültüründen uzaklaşmaları gösterilmiştir.

Görüşmecilerin Türkiye'de en çok hoşlarına giden şeyin Türkiye'nin havası ve Türk yemekleri olduğu saptanmıştır. Görüşmecilerin tamamı, Türk kültüründe beğenmedikleri en önemli nokta olarak Türk toplumunda kadının konumu olduğuna vurgu yapmış ve bunu eleştirmiştir. Bu durumun görüşmecilerin tamamının kadın olması sebebiyle ön plana çıkmış olduğunu söylemek mümkündür.

Görüşmecilere göre Türk kültürü ile Alman kültürü arasındaki en temel fark Türklerdeki aile bağlarının daha kuvvetli olmasıdır. Ayrıca onların iki kültür arasında misafirperverlik, büyüklere saygı, yemek kültürü ve kadın-erkek ilişkileri açısından da büyük farklılıklar olduğuna inandıkları görülmüştür.

Kaynakça

- Adıgüzel, M. Sani (2010). Kaşgarlı Mahmut'un Türkçe Öğretim Yöntemi, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Bahar 2010, Sayı: 27, 27-35.
- Akyüz, Yahya (1994). *Türk Eğitim Tarihi*, İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.
- Arasaratnam, Lily A. ve Doerfel Maya L. (2005). Intercultural Communication Competence: Identifying Key Components From Multicultural Perspectives, *International Journal of Intercultural Relations*, 29, 137-163.
- Ataman, Ferda (2009). *Türkische Frauen, Die Opferrolle hat ausgedient*. <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/0,1518,470392,00.html>, Erişim Tarihi: 08. 03. 2018.
- Barın, Erol (2009). *Yabancılara Türkçe Öğretimi Amacıyla Yazılan 'Ecnebilere Mahsus' Elifbâ Kitabı Üzerine, Türklük Bilimi Araştırmaları*, Sayı: 27, 121-136.
- Bradyleyn L. Kirkman, Debra L. Shapiro (1997). The Impact of Cultural Values on Employee Resistance to Teams: Toward a Model of Globalized Self-Managing Work Team Effectiveness, *The Academy of Management Review* Vol. 22, July, 1997, No. 3, 730-757.
- Brown, H. Douglas (2000). *Principles of Language Learning and Teaching*, London: Longman.
- Byram, Michael (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*, Clevedon: Multilingual Matters.
- Byram, Michael, Gribkova, Bella ve Starkey, Hugh (2002). *Developing The Intercultural Dimension in Language Teaching A Practical Introduction For Teachers*, Strasbourg: Council of Europe.
- Deutsch-türkische Nachrichten (2011): Türkischstämmige Frauen auf dem Vormarsch <http://www.deutsch-tuerkische-nachrichten.de/2011/03/39772/>, Erişim Tarihi: 10. 03. 2018.
- Dikau, Joachim (1975). Geschichte der Volkshochschule, Ed: Franz Pöggeler, *Geschichte der Erwachsenenbildung-Stuttgart Band 4: Geschichte der Erwachsenenbildung*, 107-132.
- Güler Gülten (2005). Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterleri Çerçeve Programı ve Türkiye'de Yabancı Dil Öğretim Süreçleri, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* Haziran 2005, Cilt: 6 Sayı.1, , 89-106.
- Hacke, Marion (2003). Geschichte der Volkshochschulen, <https://www.grin.com/document/24709>, Erişim Tarihi: 08. 03. 2018.
- Hengirmen, Mehmet (1997) *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri ve Tömer Yöntemi*, Ankara: Engin Yayınları.
- Hofstede Geert (2003). *Cultures and Organizations: Intercultural Cooperation and Its Importance for Survival*, U.K.: Profile Books.
- Hofstede, Geert (1993) *Interkulturelle Zusammenarbeit, Kulturen-Organisationen-Management*, Wiesbaden: Springer Verlag.

- Kahriman, Ramazan; Dağtaş, Abdullah; Çapoğlu, Erhan ve Ateşal, Zeynep (2013). Yabancılara Türkçe Öğretimi Kaynakçası, *Türk Dil, Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, Cilt:1, Sayı:1, 80-132.
- Karakuş, İdris (2006). *Atatürk Dönemi Eğitim Sisteminde Türkçe Öğretimi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kartarı, Asker (2001): *Farklılıklarla Yaşamak: Kültürlerarası İletişim*, Ankara: Ürün Yayınları.
- Korzenny, Betty A. ve Korzenny Felipe (1984). Quantitative approaches: An overview, Ed: W.B. Gudykunst ve Y. Y. Kim, *Methods For Intercultural Communication Research*, Beverly Hills, CA: Sage Publications, 85-94.
- Kramsch, Claire (1993). *Context and Culture in Language Teaching*, Oxford: Oxford University Press.
- Mayring, Philipp (2002). *Einführung in die qualitative Sozialforschung*, Weinheim und Basel: Beltz.
- McCracken Grant (1998). *The Long Interview*, London: Sage Publications.
- Melanlıoğlu, Deniz (2013). Kültürler Arası İletişim Odaklı Yaklaşım, Ed: M. Durmuş ve A. Okur, *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*, Ankara: Grafiker Yayınları, 129-134.
- Pehlivan, Filiz (2007). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürlerarası Etkileşim Odaklı Yaklaşım Uyarınca Metin Çalışmaları*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Rogers, Everett M. (1999). Georg Simmel's Concept of the Stranger and Intercultural Communication Research, *Communication Theory*, Cilt: 9 Sayı:1, 58-74.
- Samovar, Larry A. ve Porter, Richard E. (2003). *Intercultural Communication A Reader*, USA: Wadsworth Publishing.
- VHS (2018). *Volkshochschule'nin Resmi İnternet Sayfası*, https://www.vhs-hamburg.de/sprachen-5_ Erişim Tarihi: 08. 03. 2018.